

DOOPSGEZIND ZIJN IS EEN ARBEIDSINTENSIEF GELOOF

Interview met Joop Lavooij, 27 maart 2024

Ruth Winsemius
Geautoriseerd door Joop Lavooij

Doopsgezind zijn is een arbeidsintensief geloof

Of het nu gaat om de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de Doopgezinde Historische Kring (DHK), de publicatie en verzending van de *Doopsgezinde Bijdragen*, de ledenadministratie en dus de penningen, of de DHK-website, de drijvende kracht erachter is al jaren één doopsgezinde broeder: Joop Lavooij. Dat geldt ook voor dit jubileum-dubbelnummer van *Doopsgezinde Bijdragen (DB)* – het eerste nummer dat bij Amsterdam University Press (AUP) is verschenen.

Website

Belangrijke pijlers voor het reilen en zeilen van de DHK zijn de halfjaarlijkse bijeenkomsten en de jaarlijkse verschijning van de *Doopsgezinde Bijdragen* – tenminste als dat lukt, soms lukt het niet en dan verschijnt er het jaar daarop een dubbelnummer, zoals nu. Maar minstens zo belangrijk is de DHK-website. Het heeft Lavooij in de loop der jaren heel wat hoofdbrekens gekost om de doopsgezinde geschiedenis digitaal toegankelijk te maken. Zand erover. Momenteel is er een gloednieuwe website, en wat voor één! Onder het bewind van Diederik Krijtenburg is de website niet alleen uitgebreid, maar ook heel toegankelijk geworden. Alles wat de historisch geïnteresseerde wil weten, of het nu gaat om *Doopsgezinde Bijdragen* oude of nieuwe reeks, *Manuscripta Mennonitica*, *Doperse Stemmen*, doopsgezinde dominees uit recente of uit vervlogen tijden, geplande bijeenkomsten en excursies, het is allemaal makkelijk te vinden en goed leesbaar geworden. En het wordt nog beter, als alle publicaties niet alleen beschikbaar, maar ook doorzoekbaar gaan worden volgens het zogenaamde Open Access-procedé. Dat levert voor wetenschappers – doopsgezind en niet-doopsgezind, binnenlands en buitenlands – een geweldige tijdswinst op: een onderwerp is vanachter de computer thuis snel in eerder verschenen publicaties na te lopen, men hoeft niet meer naar de bibliotheek af te reizen om boeken en tijdschriften door te vlooien. Maar dat mag nog steeds wel.

AUP

Precies vanwege de gewenste doorzoekbaarheid van al het gepubliceerde materiaal hebben het DHK-bestuur en de redactie van de *Doopsgezinde Bijdragen* besloten om van uitgever te veranderen. Verloren kon 'op dit punt niet aan alle eisen voldoen'. Het staat allemaal uitgelegd op de DHK-website in het betreffende nieuwe fenomeen de Nieuwsbrief, waarin allerlei wetenswaardigheden uit de Broederschap te vinden zijn. Lavooij: 'AUP digitaliseert het boek direct, het wordt zodanig ingedeeld dat het meteen doorzoekbaar is. Dat kon Verloren niet leveren. Een pdf kun je alleen doorzoeken op een woord. We hebben dat op onze oude website geprobeerd, Diederik Krijtenburg heeft nog zijn best gedaan, maar dat is niet gelukt. De nummers van de oude reeks zijn reeds gedigitaliseerd en kunnen dan dus ook doorzocht worden. Die staan nu bij Delpher. Het is voor de redactie wel wat meer werk, er moet een korte samenvatting in het Engels bijgeleverd worden. En er moeten steekwoorden komen, zodat AUP bij de doorzoekbaarheid weet op welke woorden gezocht moet kunnen worden. En dan niet Menno Simons, dat is niet zo handig...'

Zodra ik bij het echtpaar Joop en Betty Lavooij binnen ben, begint Lavooij direct over de problemen die de overgang naar de website van AUP geeft: 'Verloren heeft de *Doopsgezinde Bijdragen* ruim dertig jaar uitgegeven. We zijn niet veranderd om de kwaliteit, want die was bij Verloren uitstekend. De doopsgezinden in Nederland zijn nog het enige kerkgenootschap dat een wetenschappelijke periodieke uitgave over zijn eigen geschiedenis uitgeeft. En dan wil je wel mee met de eisen van de tijd. Er is nu gekozen voor de Amsterdam University Press, de grootste uitgever van periodiek-wetenschappelijke publicaties in Nederland. AUP heeft wel veel ervaring met Open Access. Anja van Leusden, onze contactpersoon bij Verloren, is een tijdje geleden voor AUP gaan werken. Zo hebben we haar opnieuw als contactpersoon, maar dan nu bij AUP.'

AUP gaat de *Doopsgezinde Bijdragen*, zowel de nieuwe als de oude reeks, digitaal op de eigen website zetten, en ook in een aparte rubriek onderbrengen. Het gaat nog een paar maanden duren voordat ze zichtbaar zijn, aldus de Nieuwsbrief van maart dit jaar. Maar om misverstanden te voorkomen: de DHK-leden krijgen de toekomstige nummers normaal als geprint boek thuis gestuurd, daar verandert niets in. Alleen de uitgave van DB-nummer 49 is vertraagd. 'Door andere richtlijnen van AUP moeten de auteurs de teksten die er al lagen aanpassen. Er komt nu een dubbelnummer 49-50 in de tweede helft van dit jaar.'

Privacy

Het blijkt geen sinecure te zijn om alle in het verleden verschenen *Doopsgezinde Bijdragen* doorzoekbaar te maken. Voor speurende wetenschappers weliswaar een geweldig voordeel, maar wat te doen met bijvoorbeeld foto's die gepubliceerd staan in de boeken? 'Een aantal jaren geleden hebben we mooie foto's van Mexicaanse doopsgezinden gepubliceerd in *Doopsgezinde Bijdragen*. Toen we twee nummers verder waren, kwam ineens de rekening voor die foto's. Daar sloegen we steil van achterover. We hebben voor de publicatie van de foto's betaald, maar niet om ze op internet te zetten. Hoe we dat kunnen oplossen, moeten we nog maar overleggen met AUP, zij hebben daar ervaring mee.'

Maar ook hebben niet alle auteurs toestemming gegeven om hun artikel op internet te zetten. 'Een heleboel van die auteurs zijn niet meer onder ons. Bij AUP zeggen ze: gewoon doen. Ze hadden eens een publicatie met duizend auteurs, een ervan had gereclameerd. AUP heeft de uitgave toen gratis aan hem gegeven en daarmee was het bezwaar uit de wereld.'

Privacy is een probleem bij digitalisering van de *Bijdragen*. Vroeger stonden van de auteurs de namen en adressen plus emailadressen in de *Doopsgezinde Bijdragen*, maar de huidige wet op de privacy verbiedt dat. En Lavooij is ook opgehouden met het publiceren van ledenlijsten, trouwens niet alleen vanwege de privacy: 'De lijst met overledenen werd te groot...'

Extra voordeel van AUP: van een deel van de klanten gaan de boeken via grote boekhandels. 'Die nemen zeven nummers af, die ze waarschijnlijk doorverkopen voor de drievoudige prijs... AUP gaat ze voor honderd euro aan de universiteiten verkopen. Ik kan dat niet maken. Als ze op de website voor veertig euro staan, kan ik niet tegen de DHK-leden zeggen: jullie moeten honderd euro betalen. Henk Smit, de vroegere DHK-penningmeester, had vroeger wel een differentiatie in de prijs. Dat heb ik, toen ik kwam, onmiddellijk afgeschaft. Daar zou ik gek van geworden zijn. Een paar keer heb ik bij minvermogenden de contributie maar laten zitten.'

Mennofund en IDGP

In 2006 hield Joop op met werken. Toevallig trad het bestuur van de ADS toen net af. Er moest een nieuwe voorzitter komen. Het was wel verklaarbaar dat Henk Stenvers, directeur van de ADS, onmiddellijk aan Lavooij dacht. Want die had samen met Kees Dalmeijer de beleggingsclub Mennofund al vlot getrokken en daarna met de IDGP, de Instelling ten dienste van Doopsgezinde Gemeenten en Predikanten, een oplossing bedacht voor het gat waarin de dominees als vrije beroepsbeoefenaren

Joop Lavooij.
Foto Ruth Winsemius

kwamen te vallen doordat de Wet arbeidsongeschiktheid zelfstandigen werd afgeschaft. 'Mijn grootste act in de Broederschap', zegt Lavooij, 'de dominees kwamen bij de ADS in loondienst. Met de oprichting van de IDGP konden we de administratie van veel gemeenten op verzoek overnemen. Het is nu zelfs zo dat een heleboel kleinere gemeentes hun boekhouding door de ADS laten doen. En dat is gewoon een hele vooruitgang.'

Maar goed, voorzitter worden van het ADS-bestuur? Lavooij: 'Dank je Henk, heel aardig gevraagd. Ik hou niet op met werken om er weer een halve dagtaak bij te nemen. Ik heb hem de tip gegeven om Otto Bleker te vragen. Die was ook net opgehouden met werken. Henk belde hem op en die deed het. Bleker is in een moeilijke tijd een heel goede voorzitter geweest. Hij heeft met zijn charme de hele broederschap weer uit het slop getrokken. Ik ben zo blij dat ik dat nooit gedaan heb. Maar ook penningmeester van de ADS zou een halve dagtaak geweest zijn. Gelukkig doet Kees Dalmeijer dat.'

Penningmeester DHK en Stichting Beheer VDGA-bibliotheek

Een jaar later werd Lavooij penningmeester van twee belangrijke doopsgezinde organisaties: allereerst nam hij het penningmeesterschap van de DHK over van Henk Smit. 'Die had het dertig jaar gedaan, toen vond hij het welletjes.' Ongeveer

in diezelfde tijd werd Lavooij ook penningmeester van de Stichting Beheer van de VDGA-bibliotheek, als opvolger van Paul Venekamp. 'Mooi werk. Piet Visser en Adriaan Plak, oud-conservatoren Kerkelijke Collecties bij Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, waren adviseurs van het bestuur.' De Stichting Beheer heeft in het verleden opdracht gegeven tot onder meer de restauratie van het boekenbezit van de VDGA-bibliotheek. Daarnaast zorgt de Stichting Beheer voor de aanschaf van boeken die nog niet in de Mennonitica-collectie aanwezig zijn.

Sommige van die aanschaffingen blijven Joop bij. Bijvoorbeeld de twee bijzondere prentbijbels van Schabaelje. In 2013 bemachtigde Adriaan Plak er al een op de veiling in Haarlem en in 2014 kwamen Piet Visser en Adriaan met een unieke prentbijbel met op tussenliggende bladen aantekeningen van Schabaelje zelf, in zijn handschrift, uit Brussel terug. 'Het mooie was, er was een handelaar – het ging om Bart de Roo, handelaar in theologische boeken, RW – op de veiling, die had bedacht dit bijzondere veilingstuk te kunnen kopen en te verhandelen aan de Doopsgezinde Bibliotheek. Maar toen zag hij Piet en Adriaan binnenkomen. Toen heeft hij maar niet geboden.'

In *Doopsgezinde Bijdragen* 48 schreef Schabaeljekenner Piet Visser onder meer over deze vondst in Schabaliana II een uitgebreid artikel. Zie vooral p. 140 ev. Lavooij grinnikend: 'Piet Visser ging met het handschrift in een plastic tasje in de tram naar huis... Piet heeft al zoveel Schabaelje-teksten gevonden, en toch komen er nog steeds nieuwe teksten boven water. Het is me ook wel opgevallen bij andere drukwerken, bijvoorbeeld liedbundels, dat hetzelfde boek vaak nog eens opnieuw door een andere drukker wordt gedrukt. Of er is een tweede editie gedrukt. Ze moeten in de Doopsgezinde Bibliotheek uiteraard alle drukken hebben.'

Tentoonstellingen

De DHK en de Stichting Beheer VDGA-bibliotheek hebben in de loop der tijden dingen samen gedaan. 'Er was altijd sprake van een goede samenwerking. Het publiceren van boeken bijvoorbeeld. En de aanschaffingen van de Stichting Beheer worden altijd in de *Bijdragen* vermeld.'

In 2011 vierden de doopsgezinden diverse historische jubilea met de tentoonstelling 'Gedoopt. Vijf eeuwen doopsgezinden in Nederland' bij de afdeling Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Verschillende topstukken waren er te zien uit de collectie die de Verenigde Doopsgezinde Gemeente Amsterdam in bruikleen heeft gegeven aan de UvA. Bij de tentoonstelling publiceerde de DHK een verzameling losse kaarten in een blauwe map met daarop het persoonlijke verhaal van veertig doopsgezinden uit vijf eeuwen. 'Apart verhaal: we zijn alleen maar

tegengewerkt door Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Men zag die tentoonstelling helemaal niet zitten. Terwijl het achteraf een van de best bezochte tentoonstellingen is geweest. Voor die tentoonstelling is een poster gemaakt met een vrouwenfiguur op de voorgrond. Iedereen dacht dat het Anna Voolstra was. Maar het was de vriendin van de fotograaf!

In het najaar van 2018 resulteerde de samenwerking in een studiedag van de DHK en de Stichting Beheer, in de Amsterdamse Singelkerk. Er was een goede aanleiding om dit te doen: de familie Müller had een grote collectie brieven aan de Doopsgezinde Bibliotheek geschonken. Lavooijs vrouw Betty, destijds nog bibliotheekvrijwilliger, heeft die brieven destijds ontsloten. Adriaan Plak had er een boek van gemaakt: *Een kist vol brieven*.

Kantelpunt

Toen de DHK veertig jaar bestond, heeft Lavooij de adressen van de leden gesorteerd op postcode. 'Dan denken ze wel dat de meesten in Friesland wonen, nou, vergeet het maar. De meesten wonen in het westen van het land. En we hadden vroeger veel meer bibliotheken en universiteiten als abonnee. Maar zeker in deze tijd van digitalisering vindt men één bibliotheek genoeg. We gaan alle *Bijdragen* integraal bij AUP op internet zetten, zelfs al bij verschijning.'

Het aantal DHK'ers is sinds 2007 gehalveerd. 'De afname komt door de vergrijzing. Laatst nog een mailtje: mijn man is lid maar hij kan het niet meer lezen, hij begrijpt het niet meer. We krijgen wel wat nieuwe leden. Maar ons grootste probleem is dat we de jongere doopsgezinden niet kunnen interesseren. Daar zitten we ook met de *Doopsgezinde Bijdragen* mee, hoe gaan we die op termijn financieren? Tot nu toe werden de bundels uit de ledenbijdrage betaald, maar dat gaat nu al niet meer lukken. Een kantelpunt... We zijn nu overgegaan naar een nieuwe uitgever, een heel gedoe. Allerlei acties in het verleden hebben telkens wel een handjevol nieuwe leden opgeleverd, maar structureel boeren we achteruit.'

Bij de *Bijdragen* zelf is er ook veel veranderd. 'Afgezien van het uiterlijk en het lettertype zijn ze ook inhoudelijk sterk veranderd. Het lastige is: wij zijn weliswaar het enige kerkgenootschap dat nog een wetenschappelijke uitgave heeft, maar onze gewone leden voelen zich niet zo happy met alle voetnoten, die vinden de artikelen te wetenschappelijk. Maar juist de universiteit, op dit moment in de persoon van hoogleraar kerkgeschiedenis Mirjam van Veen, hecht er aan dat we echt een wetenschappelijke publicatie houden. We hebben in het verleden wel eens serieus overwogen om het om-en-om te doen, het ene jaar een echt wetenschappelijke uitgave, het andere jaar een wat populairdere uitgave. Dat heeft nooit echt vorm gekregen.

We hebben ook wel eens een uitgave-in-stripvorm overwogen. Je kunt het wel eens een keertje doen, maar we kunnen de continuïteit niet waarborgen. Bij alle activiteiten moet je je afvragen: het is leuk, maar kunnen we dit volhouden?’

Een bijzondere uitgave was het dikke boek over de Tweede Wereldoorlog. ‘Het boek was eigenlijk te dik. Ingepakt in bubbeltjespapier paste het nauwelijks door de brievenbus. De *Bijdragen* worden verpakt bij Paswerk – tegenwoordig werkvoorziening ‘Spaarne Werkt in Zuid-Kennemerland’, een werkvoorziening in dat gebied die werk heeft voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Die mensen hebben flink moeten stampen om de boeken toch passend voor de brievenbus te maken. Uiteindelijk kreeg ik er maar eentje onbestelbaar terug, omdat die niet in de brievenbus paste. Sindsdien hebben we een maximaal aantal pagina’s afgesproken. Het probleem is: pakketpost is wel drie maal zo duur en alle onbestelbare boeken krijg ik dan thuis... Maar die verzending zal in de toekomst wel gaan gebeuren via AUP.’

Boekverkoop

Als er weer een boek uitkwam gaf dat vaak een mooi idee voor een uitstapje. De Koog met het bloembollenboekje bijvoorbeeld. ‘Uitgever Thys Verloren stond dan zelf met een baal boeken, of hij gaf ons een baal. Twee mooie verhalen daarover. Eén: *Een kist vol brieven*, verzorgd door Adriaan Plak, conservator Kerkelijke Collecties van de UvA. Dat ging met de bezorging fout. We woonden toen nog in Oostzaan en toen bleek de bezorging in een depot in Blokker te liggen. Ik ’s ochtends vroeg naar Blokker om dat pallet op te halen. Een tweede keer ging er ook iets mis met de verzending. Verloren had een vrachtauto onze kant op gestuurd. In Den IJp, waar je op weg naar ons huis door moest, is een inrijverbod na vieren. De chauffeur kwam net na vieren en durfde niet door te rijden. Toen is hij terugggegaan. Maar die boeken zijn nooit boven water gekomen. Verloren was er niet ondersteboven van. Dat gebeurt wel eens vaker. Ze komen dan ergens in een magazijn terecht en dan zie je ze niet meer. Gelukkig had Verloren nog wel een partij liggen. De chauffeur kwam datzelfde inrijverbod weer tegen. Ik mocht er als ontheffingshouder wel in en dus heb ik de nieuwe partij bij de grens van hem overgenomen.’

Bij het afscheid van hoogleraar kerkgeschiedenis Piet Visser is een heel DB-nummer aan hem gewijd. Dat moest voor Visser een verrassing zijn. ‘Heel bijzonder dat niemand zich versproken had, Piet wist nergens van, hij wist het echt niet. Heel gevaarlijk in deze tijd van *reply to all*, voordat je het weet zit Piets mailadres ertussen.’ Maar hij moest wel het eerste exemplaar krijgen. Anja van Leusden – die toen nog bij Verloren zat – kwam met het eerste exemplaar aan en Jelle Bosma, de redactiesecretaris, reikte het boek daarna uit aan Visser. ‘Er waren heel wat mensen

naar de afscheidsoratie aan de VU gekomen. Dat heeft nog wat nieuwe DHK-leden opgeleverd.'

Nog meer boeken verhandelde Lavooij. 'Op een symposium van de VU heb ik ooit eens een hele stapel bruine boeken *Documenta Anabaptistica Neerlandica* verkocht. Die kostten destijds meer dan honderd euro per stuk bij uitgever Brill. Maar ik verkocht de hele serie voor vijfenveertig euro, keurig in een tasje. Het was een heel gesjouw, maar ik ging met bijna niks terug.'

De (nog) niet verkochte boeken van de DHK lagen in de Singelkerk op zolder. Maar Chris van Eeghen, kerkenraadslid van de Amsterdamse gemeente, had bedacht dat er boven een appartement moest komen. 'Dus onze boeken moesten weg. Via een paar planken over de trap hebben de helpers toen alle boeken naar beneden laten glijden. Als je ze had moeten tillen... Toen had ik een paar duizend boeken in mijn garage, een week ben ik bezig geweest met het uitzoeken ervan.'

Van *Doperse Stemmen* waren er van ieder nummer nog ruim vijfhonderd stuks. Bruingekafte boeken zoals de *Catalogus der Werken over de Doopsgezinden en hunne geschiedenis aanwezig in de bibliotheek der Vereenigde Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam* uit 1919 van J.G. Boekenoogen zaten er ook tussen, verpakt in vetvrij papier met een touwtje eromheen. 'Kerkhistoricus Alfred van Wijk had voor zijn onderzoek die catalogus nodig en die vertelde me toen blij dat hij hem tweedehands op de kop getikt had. Ik zei: Alfred, ik heb nog honderdtwintig exemplaren in mijn garage liggen! Nota bene, Alfred woonde toen bij mij om de hoek...'

Heel lang heeft Lavooij naast het penningmeesterschap de boekverkoop gedaan. 'Daar zijn we mee gestopt. De laatste partijen, zo'n 1000 stuks, heb ik gratis aangeboden aan de Broederschap, alleen de verzendkosten moesten betaald worden. Dat is goed gelukt, Ouddorp had een feestje, die gemeente nam een stapeltje af. Toen had ik nog twee containers vol boeken van Van der Zijps *Geschiedenis der Doopsgezinden in Nederland*, en *Wederdopers – Menisten – Doopsgezinden* over. Op al die boeken moesten we stickers plakken, maar toen heeft PostNL ze dan ook keurig opgehaald. Alleen van de *Manuscripta Mennonitica* boeken heb ik nog een paar deeltjes liggen. Het probleem is de boekenprijs. Uitgeverij Verloren is niet blij, als ik ze voor twee-een-halve euro van de hand doe. Want Verloren verkoopt ze ook nog. Maar ja, ze zijn in feite allemaal betaald.'

Lavooij ziet nog maar zelden een begroting waar de post verkoop van boeken op staat. 'Dikke boeken zijn niet in trek. Zo zijn bundels met brieven van dominees enorme pillen. Die kun je beter meteen naar De Slegte brengen. En die wil ze niet eens hebben. Zo'n boek leest niemand. Maar bijvoorbeeld het bloembollenboekje van Alle Hoekema [*Bloembollen voor Westerbork*, RW], dat was een bestseller. Dat leest makkelijk en het is heel interessant.'

Ledenadministratie

De ledenadministratie kost Lavooij de meeste tijd. 'Weet je wat het probleem met de DHK is? We zijn te groot voor servet, maar te klein voor tafellaken.

Een mooi voorbeeld is hoe het ging in de tijd van de acceptgiro's. Ik had ze graag bedrukt willen hebben met de lidmaatschapsnummers. Die kunnen dan elektronisch gelezen worden. De testset die de giro daarvoor vroeg was bedoeld voor tweemaal het aantal leden dat we hadden. Tegen dat probleem lopen we steeds aan, ook bij de controle van de contributie. Je kunt heel mooie dure boekhoudprogramma's kopen, maar het is zonde van het geld, we zijn er te klein voor. Dus een groot deel moet handmatig gecontroleerd worden, met het risico dat ik ieder jaar mensen ten onrechte beschuldig dat ze hun contributie nog niet voldaan hebben. En wat er dan tegenwoordig nog bijkomt: de contributie wordt betaald door mevrouw Jansen. Maar mevrouw Jansen is geen lid. Zij is de partner van meneer Pieterse en die is inderdaad lid...

We gaan proberen of we de ledenadministratie kunnen loskoppelen van de financiën.'

De ledenadministratie loopt nu een stuk beter. 'We hebben een subabonnement op Scipio, de kerkelijke ledenadministratie waar de ADS ook bij aangesloten is. Daar haal ik adreswijzigingen van de leden uit, eigenlijk hoofdzakelijk om te controleren of ze nog leven. De leden denken dat wij alles weten. Maar wij krijgen van de ADS geen mutaties door. Privacy, hè. Dus als mensen verhuizen, dan melden ze dat aan de ADS, maar die verhuizing komt niet bij ons terecht. Soms geven mensen hun verhuizing helemaal niet door en dan staat er in Scipio nog een oud adres. Zo kun je leden zelfs kwijtraken.

Het Doopsgezind Jaarboekje geeft tegenwoordig ook geen soelaas meer, alle vrijwilligers die er vroeger in stonden met naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres zijn verwijderd in het kader van de privacy.

De meeste gemeentes zeggen: we hebben een website. Een deel van de gemeentes doet daar niets mee. De gemeentes die er wel wat mee doen – soms zoek ik me een ongeluk naar het adres van die gemeente. Dat adres blijkt dan niet te vinden te zijn op die website! Kerkenraadsleden staan er soms ook niet op. Eén e-mailadres zou al voldoende zijn. Maar nee hoor, dat doen we tegenwoordig niet meer...

Wij zouden het liefst alles digitaal gaan doen. We hebben natuurlijk een aantal digibeten in de Broederschap maar dat valt erg mee. Alleen: velen willen het e-mailadres niet doorgeven. We vragen er ieder jaar weer om, ik denk dat ik nu van driekwart leden het e-mailadres heb.' Het echtpaar Lavooij daarentegen is overal op internet met naam en adres te vinden.

Transferperikelen

De transfers binnen Europa lopen tegenwoordig prima, hoewel verzending naar Brugge drie keer zo duur is als verzending naar Aardenburg vanwege de landsgrens die ertussen zit. Maar tussen Nederland en Amerika loopt het nog niet zo. 'Amerika heeft een archaisch banksysteem. Als je een boekje bestelt bij Amos in Pennsylvania, Amerika bijvoorbeeld, dan moet je dat betalen, maar dan zitten er vaak drie banken tussen voordat het geld bij degene komt die het boekje verkocht heeft. Vroeger kon je cheques sturen. ING heeft botweg gezegd: dat doen we niet meer. Bovendien: als Amerikaanse leden een boek bestelden en met een cheque betaalden moesten ze er twintig dollar extra bij betalen voor het innen ervan. Dan inde ik die betaling, en dan bleek het ING-tarief intussen met drie dollar omhoog gegaan te zijn, dus dan hield ik weinig over van de betaling voor zo'n boek.' Lavooij is nu blij met zijn moderne Pay Pal-account, dat gaat veel eenvoudiger en is een stuk goedkoper. Alleen de grote universiteiten doen het nog wel op de oude manier. 'Het is een bijkomend probleem voor ons. Langzamerhand worden de verzendkosten een te groot onderdeel van de kosten van de *Bijdragen*.'

Gelukkig is er veel geld in de doopsgezinde gelederen. 'Nu zit er een ontzettende hoop geld in het Fonds Oosterbaan. Daarnaast is er het Welckerfonds van zo'n vijf à zes miljoen, dat deel uitmaakt van het Cultuurfonds. En binnen de DHK bestaat ook een Welckerfonds dat veel bescheidener van omvang is. Als het maar doopsgezind is en een beetje riekt naar historie, dan kun je daar geld van krijgen. Er zijn al heel wat boeken verschenen met een stevige subsidie vanuit deze fondsen. Daar gaan we komende jaren een deel van de *Doopsgezinde Bijdragen* mee financieren.' Inmiddels is er nog een nieuw legaat bijgekomen, het Fonds Enno Jacobszoon, ondergebracht in het Oosterbaanfonds, dat twee doelen heeft. Het ene doel: aanschaffingen voor de Doopsgezinde Bibliotheek, het andere doel: de predikantsopleiding van het seminarie. Lavooij: 'Doopsgezinden zullen nooit aan geldgebrek ten onder gaan.'

Mooie dagen

Naast zijn ijveren voor de *Doopsgezinde Bijdragen*, het ledenregister bijhouden en abonnementsgelden innen loopt Lavooij zich, terzijde gestaan door zijn vrouw, het spreekwoordelijke vuur uit zijn sloffen voor het wel en wee van de Doopsgezinde Historische Kring (DHK): de organisatie van DHK-bijeenkomsten aansturen en ruimtes bespreken, convocaties verzenden, en als er een reisje over de grens ging, eventueel de catering en bussen voor vervoer van de DHK'ers regelen. Niets is hem te veel. Bovenal zorgt hij met zijn schaterlach voor een puikbeste stemming. Vooral in

de tijd dat de DHK geen voorzitter had was hij plaatsvervangend voorzitter en kostte de DHK veel tijd en inspanning.

‘Vorig voorjaar zijn we naar de Pfaltz geweest. Maar reisjes met overnachtingen hebben we niet veel gemaakt, wel DHK-dagen. Het mooiste uitstapje is Ameland geweest. Het aantal aanmeldingen bleef maar stijgen. Dus ik had contact met de lokale busmaatschappij. Maar grotere bussen hadden ze niet op Ameland. Maar wacht eens, wel een gelede bus... Honderdvijfentwintig doopsgezinden in een gelede auto-bus, als makke schapen gingen ze erin, wat heb ik gelachen! Rob Workel was toen de predikant. Het was een heel leuke ontvangst, we reden allemaal kleine stukjes over het eiland langs de drie vermaningen. 's Avonds natuurlijk terug met de boot. We hadden bedacht dat we niet met een hongerige maag naar huis moesten, dus had doopsgezind Ameland voor vertrek een snack geregeld.’

‘Dat is trouwens het ergste wat er kan gebeuren... We hadden een bijeenkomst in Rotterdam en weet je wat de kritiek was? Er was geen koekje bij de koffie. Dus daar zorgen we tegenwoordig voor: een koekje bij de koffie...’

Lavooij herinnert zich een rondrit door Steenwijk, toen nog onder leiding van Henk Smit. ‘De Steenwijkers zeiden: jongens, we mogen allemaal met de bus. Het gevolg was dat we er in auto's achteraan moesten rijden, omdat er mensen met de bus gingen die er helemaal niet in hoorden. Harlingen was ook zo bijzonder. Daar waren twee bussen. In een van die bussen had de Harlinger Jan Meester de leiding. Die zei dan: o, hier hebben ze ook lekkere koffie. We zaten op het eind op hete kolen, want een deel was met de trein gekomen. We konden in een van de dorpen met een station stoppen en dan haalden die leden precies op tijd hun trein terug. Maar Jan ging maar door: nog even hier langs... Jàn, we moeten naar het station! Ze hebben met moeite de trein gehaald.’

‘We zijn ook naar Leer geweest, dat was erg interessant. We hadden op de terugweg een maaltijd georganiseerd, waar eigenlijk niet genoeg tijd voor was. Dat krijg je, als je afhankelijk bent van het OV. Naar Emden ook. Ja, we moeten alles voor ze regelen, want de leden zijn voor het merendeel digibeet... O ja? Nou, vergeet het maar. Ze komen met de meest geavanceerde I-phones, met alle apps erop. Dus ze weten precies hoe laat de bussen en de treinen gaan. Eén deelnemer heeft gezegd: als jullie de volgende keer ergens naar toe gaan waar geen parkeerruimte is, dan kom ik niet meer. Helaas voor haar, er zijn geen vermaningen met parkeerruimte...’

‘Dat is ook een probleem voor de organisatie. Er zijn steeds minder grote vermaningen. In Friesland zijn nogal wat grote vermaningen dichtgegaan. Hier in Noord-Holland zouden we nog naar Alkmaar of naar Hoorn kunnen. Dat zijn de enige vermaningen met ruimte. De andere vermaningen zijn te klein of onbereikbaar. Zoals Nieuwe Niedorp, wel groot maar moeilijk bereikbaar. Bovendien: die Nieuwe Niedorpers raken overspannen, als we daar zouden komen.’

Lavooij vertelt nog een mooi verhaal over de opening van het contourenkerkje in Witmarsum. 'Piet Visser hield een inleiding. Hij legde onder andere uit dat Menno Simons zelf hier nooit op deze plek geweest was. Naderhand stonden twee oude zusters met elkaar te praten: toch fijn, hè, dat we hier nu staan waar Menno Simons ook gestaan heeft.'

'Ik heb ook nog eens twee rondvaartboten georganiseerd op de Zaan. Bouwe Postmus, jarenlang voorzitter van de Stichting Beheer VDGA-bibliotheek, liet zien welke doopsgezinde zaken er te zien waren op de Zaan. In Wormerveer hadden we toen de bijeenkomst.'

Van het overnemen van het penningmeesterschap van de DHK heeft Lavooij geen spijt. 'Ik heb hele mooie dagen gehad, het is een leuke club. Ik heb altijd gezegd: ik ga alleen maar in besturen zitten van clubs die gezellig zijn, niet in besturen met problemen.'